

محافظت از کودکان افغانستان

در منازعات مسلحانه

از دیدگاه اسلام، قوانین ملی و بین المللی

دفتر هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

محافظت از کودکان افغانستان

اصول شریعت اسلامی، قوانین ملی و معیارهای بین
المللی حقوق بشر و حقوق بشر دوستانه در رابطه با
کودکان و منازعات مسلحانه

دفتر هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان

فهرست

۱. قتل و جرح کودکان ۵
۲. استخدام کودکان، استفاده از کودکان و وابستگی کودکان به طرفهای درگیر جنگ ۱۴
۳. تجاوز جنسی و دیگر انواع تجاوز علیه کودکان ۲۳
۴. اختطاف کودکان ۳۲
۵. حملات علیه مکاتب و شفاخانه ها ۳۹
۶. ممانعت از دسترسی به خدمات بشردوستانه ۵۲

محافظت از کودکان افغانستان

اصول شریعت اسلامی، قوانین ملی و معیارهای بین المللی حقوق بشر و حقوق بشر دوستانه در رابطه با کودکان و منازعات مسلحانه

مقدمه

کودکان، بخصوص کودکانی که درگیر منازعات مسلحانه هستند، آسیب پذیر ترین گروه در اجتماع اند و باید توسط تمام طرفهای درگیر جنگ در مقابل آسیب و سوء استفاده حمایت گردند. ضرورت حمایت از کودکان بطور روشن، در شریعت اسلامی، قوانین بین المللی حقوق بشر و حقوق بشردوستانه بیان شده است. قطعنامه ۱۶۱۲ (۲۰۰۵) شورای امنیت سازمان ملل متحد به صورت مشخص از تمام طرفهای درگیر در منازعات مسلحانه می خواهد تا اقداماتی را مبنی بر توقف و جلوگیری از شش تخطی صریح علیه کودکان درگیر منازعات مسلحانه از جمله: قتل و جرح، استخدام و استفاده اطفال بحیث سرباز توسط طرفهای درگیر، اختطاف کودکان، حملات علیه مکاتب و شفاخانه ها، تجاوز جنسی و دیگر اشکال خشونت علیه اطفال و ممانعت از دسترسی کودکان به خدمات بشردوستانه را روی دست بگیرند.

با توجه به وضعیت منازعه مسلحانه جاری در افغانستان، دفتر هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان (یوناما) برای حمایت و توسعه حقوق تمام کودکان افغانستان

جزوه حاضر را تهیه و ترتیب نموده است، تا تلاش های طرفهای درگیر جنگ برای حمایت و ارتقاء حقوق اطفال افغانستان، تقویت گردد. این جزوه حالت کمکی درک قوانین بین المللی و شریعت اسلامی را داشته و بحدیث منبع برای آگاهی دهی در رابطه به حقوق کودکان در گیر در منازعات مسلحانه استفاده شده، مسئولیت پذیری تمام طرفهای جنگ در مطابقت با معیارهای بین المللی حمایت از کودکان و اصول شریعت اسلامی را ترویج نموده و در نهایت کمکی باشد در جلوگیری از تخطی های صریح علیه حقوق کودکان.

جزوه حاضر نتیجه یک روند مشورتی گسترده است که در ابتدا طی یک کنفرانس در ماه می ۲۰۱۳ تدویر یافته بود و به تعقیب آن بحث و گفتگوهای جداگانه در این زمینه صورت گرفته و در نهایت با تایید علمای اسلامی، رهبران مذهبی و متخصصین حقوق بین الملل که در پروسه مشورتی دخیل بودند، نهایی گردید. بعضی از علما و متخصصین یاد آوری نمودند که هر چند بعضی اوقات از تفاسیر مذهبی استفاده شده تا بعضی از صدمات مانند استفاده و استخدام کودکان در نیروهای مسلح، را توجیه کند اما شش تخطی جدی حقوق کودک که در قطعنامه ۱۶۱۲ شورای امنیت ملل متحد آمده است، به طور آشکار نقض حقوق کودکان افغان بوده و در مغایرت با اصول و اساسات اسلامی قرار دارند.

علمای مذهبی و متخصصین یاد آوری کردند که حقوق کودک در متن قرآن و سنت تصریح شده، و آیات متعددی از قرآن و نیز احادیث بر حقوق کودکان در اسلام تاکید دارند. یک حدیث مشهور، به عنوان مثال، قرار ذیل است:

اسماعیل بن جعفر المدنی به ما روایت کرده (از عبدالله ابن دینار از ابن عمر) که "پیامبر خدا (ص) گفت: "هریک از شما مسئول هستید و هر یک از شما مسئول قوم و مردم

خویش هستید، هر مرد محافظ اعضای فامیل خویش هست، در قبال آنان مسئولیت دارد. زن یک مرد، مسئول خانه شوهر و کودکانش است و در قبال آن مسئولیت دارد. غلام یک مرد، مسئول دارایی آقایش هست و در قبال آن مسئولیت دارد. بناء آگاه باشید که هر یک از شما مسئول هستید و هر کدام شما درباره قوم و مردم خویش مورد سوال قرار میگیرید". (صحیح البخاری، روایت ۲۵۵۸).

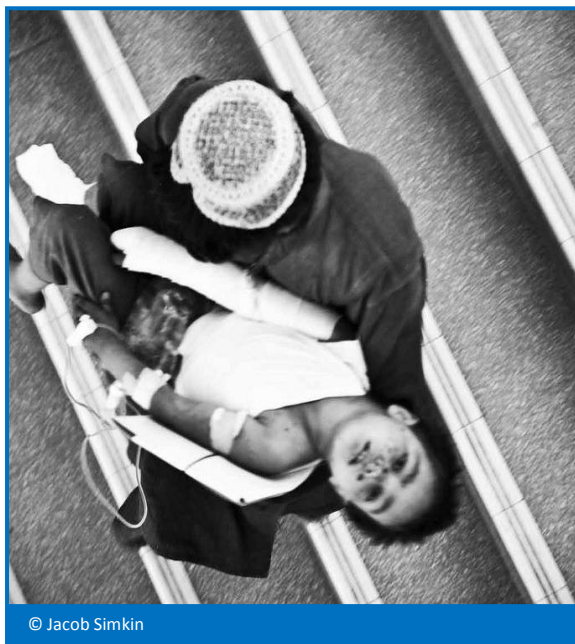
این روایت در مورد حقوق صراحت ندارد اما در رابطه به وظایف افراد صراحت دارد. مطابق قواعد اسلامی، هرچند که یک فرد نمی تواند تنها از یک متن حکم شرعی را استنباط کند، اما لازم است تا متون موجود در رابطه به موضوع را تحلیل نموده تا قواعد و اصول عمومی ای را که در رابطه به حقوق کودکان قابل تطبیق است استنباط نماید.

قبل از بحث روی حقوق کودکان، باید تصریح و تاکید کرد که قواعد اسلامی همیشه منافع علیای کودکان را در نظر دارد. چنانچه هر دو بحث ولایت (صلاحیت پدر یا اقارب مرد نزدیک در صورت غیبت یا فوت پدر) و وصایت (سرپرستی امور مالی اطفال ای که بعد از وفات پدر باقی مانده باشند) براساس منافع علیای کودکان است.

هریک از شش موارد نقض صریح که علیه حقوق کودکان درگیر منازعات مسلحانه در ذیل آمده اند، براساس شریعت اسلامی، قوانین بین المللی حقوق بشر و حقوق بشردوستانه و همچنین قوانین داخلی مربوط، تحلیل گردیده است. مطابق هر سه حوزه قانونی (قانون اسلامی، حقوق بشر بین المللی و حقوق بشردوستانه بین المللی) تمام موارد ششگانه تخطی صریح حقوق کودک به صراحت بحيث جرایم شناخته شده است. قوانین و اصول مندرج در این جزوه سازگاری و ارتباط هر یک

از این سه منبع قانونی را به عنوان یک چارچوب جامع حمایت از حقوق کودکان برجسته می سازد؛ همه طرفهای درگیر، از جمله تمام گروه های مخالف مسلح، و تمام نیروهای امنیتی ملی افغانستان تحت این چارچوب قانونی پاسخگو هستند - آنها موظف هستند تا گام های مثبت را برای حمایت و ارتقاء حقوق کودکان افغانستان برداشته و یا برای نقض هر یک از شش مورد نقض صریح در این جزوه با مجازات روبرو شوند.

۱. قتل و جرح کودکان

© Jacob Simkin

مطابق قوانین اسلامی، قتل یک انسان گناه کبیره بوده و جزای سخت در آخرت برای آن وجود دارد. برای اینکه شدت جرایم را نشان دهد، قرآن کریم قتل یک انسان را با قتل تمام انسان ها یکسان پنداشته است. در شریعت اسلامی کودک معصوم و بیگناه دانسته شده است، بنابراین این هیچ مسئولیتی متوجه او نمی گردد. قتل عمدی یک کودک، زشت ترین نوع از قتل است و سزاوار شدیدترین جزای دنیوی و اخروی می باشد.

قرآن کریم:

«وَمَنْ يُقْتَلْ مُؤْمِنًا مَّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ لَعْنَهُ وَ أَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا» (سورة النساء ۹۳)

ترجمه: «وکسی که مؤمنی را از روی عمد بکشد جزای او دوزخ است و همیشه در آنجا می ماند و خداوند بر او خشم می گیرد و از رحمت خود محروم می سازد و عذاب عظیمی برای اوست.»

توضیح کوتاه: هر گاه یک مسلمان، مسلمان دیگری را قصداً به قتل می رساند ضمن اینکه دیدگاه های مختلف از سوی مذاهب اسلامی در این زمینه وجود دارد یکی از دیدگاه ها این است که جزای او برای همیشه جهنم است.

علاوه بر آن، در آیه ۳۲ سوره المائده خداوند فرموده است:

«مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا» (سورة المائدة ۳۲)

ترجمه: «هر کس، انسانی را بدون ارتکاب قتل یا فساد در روی زمین بکشد، چنان است که گویی همه انسانها را کشته؛ و هر کس، سبب نجات کسی شود، چنان است که گویی همه مردم را زنده کرده است.»

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ (التكوير، آیه ۹)

ترجمه: به کدامین گناه کشته شده است (التكوير، آیه ۹)

توضیح کوتاه: در آیه توضیح داده شده است که در روز حشر از آن دخترک زنده به گور کرده شده پرسیده خواهد شد که به جرم کدام گناه کشته شده است؟

بنا بر این قتل شخص بیگناه محکوم شده و در تضاد با اصول اسلامی قرار دارد. یک فرد فقط زمانی محکوم به مرگ می گردد که یک جرم سنگین را مرتکب شده باشد. مثل اینکه شخص دیگر را به قتل رسانده باشد، صدمه ای توسط ارتکاب جرایم علیه صلح، جرایم علیه بشریت و نسل کشی، به دیگران رسانده باشد.

حدیث پیامبر (ص):

«لَا تَغْلُوا وَلَا تَغْدِرُوا وَلَا تُمَثِّلُوا وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيدًا» (رواه مالک فی موطأ)
ترجمه: «تجاوز نکنید، غدر نکنید، اندام ها را قطع نکنید و اطفال را نکشید.»

در تمام میادین جنگ ها، پیامبر (ص) به فرماندهان جنگ مشوره داده و میگفت: «آن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال: انطلقوا باسم الله وبالله، وعلی ملة رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تقتلوا شیخا فانیاً، ولا طفلاً صغیراً، ولا امرأة، ولا تغلوا، وضموا غنائمکم وأصلحوا وأحسنوا إن الله یحب المحسنین (رواه أبو داود)
ترجمه: «بروید بنام خدا و امت رسول الله (صلی الله علیه و سلم). نکشید سالمندان، کودکان صغیر و زنان را و زیاده روی نکنید. غنائم را جمع آوری کنید، صلح کنید و اعمال نیک انجام دهید، خدا نیکوکاران را دوست دارد» (راوی ابو داوود)

«قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَتْلُ مُؤْمِنٍ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ زَوَالِ الدُّنْيَا» (رواه النسائي)

ترجمه: «پیامبر خدا (ص) فرموده، قسم به کسی جانم در دست اوست، کشتن یک مسلمان سنگین تر از تخریب تمام دینا است.»

هم چنان در جلد دوم صفحه ۱۹۰ کتاب السیره النبویه فی ضوء القرآن والسنة آمده است که پیامبر گرامی اسلام (ص) برای پنج نوجوان که حاضر شده بودند تا در غزه احد اشتراک کنند، اجازه اشتراک به جنگ را نداد.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ (صحیح بخاری جزء اول صفحه ۱۵)

ترجمه: از عبدالله ابن عمر روایت است که پیامبر اکرم (ص) فرمود: "مسلمان کسی است که سائر مسلمانان از دست و زبان او در امان باشند. و مهاجر واقعی کسی است که از آنچه خدا منع کرده است هجرت نماید. (صحیح بخاری جزء اول، صفحه ۱۵)

توضیح کوتاه: در اسلام ارزش زندگی انسان به رسمیت شناخته شده، بناءً تدابیر وقایوی و حمایتی برای زندگی انسانها یکی از پنج مقاصد شریعت است. نهایتاً کشتن افراد بیگناه به ویژه کودکان در اسلام منع قرار داده شده است.

قوانین ملی

قانون اساسی افغانستان

ماده ۲۳

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است. هیچ شخص بدون مجوز قانون از این حق محروم نمی گردد.

قانون جزای افغانستان

ماده ۳۵۸

۱- شخصی که خود او یا توسط شخص دیگری حیات شخصی را که سن

پانزده سالگی را تکمیل نکرده یا حیات شخصی را که به سبب حالت صحتی روحی یا عقلی از حمایت خود عاجز باشد به خطر مواجه گرداند، به حبس متوسط که از سه سال بیشتر نباشد یا جزای نقدی که از سی و شش هزار افغانی تجاوز نکند محکوم می گردد.

۲- اگر شخصی طفل یا عاجز را در محل غیر مسکون رها نماید به حبس متوسط محکوم می گردد. گرچه جرم مذکور توسط یکی از والدین یا شخصی که متکفل حفاظت یا رعایت او باشد ارتکاب گردیده باشد.

۳- اگر به اثر ارتکاب جرم مندرج فقره (۲) این ماده مجنی علیه معلول یا فوت گردد و مرتکب قصد آن را نداشته باشد، به جزای پیش بینی شده ضرب منجر به معلولیت یا مرگ حسب احوال محکوم می گردد.

۴- اگر طفل یا عاجز از تغذیه یا پرستاری که مقضتی حالت او است عمداً محروم ساخته شود و حیات او به اثر آن به خطر مواجه گردد، مرتکب به جزای مندرج فقره (۳) این ماده محکوم می گردد.

ماده ۳۹۵

مرتکب قتل عمد در یکی از حالات آتی به اعدام محکوم می گردد.

- ۱- در حالتی که قتل با اصرار قبلی و ترصد توأم باشد
- ۲- اگر قتل توسط استعمال مواد سمی بیهوش کننده یا منفجره صورت گرفته باشد.
- ۳- اگر قتل با انگیزه دنی یا در برابر اجرت و یا طور وحشیانه صورت گرفته باشد.
- ۴- اگر مقتول از اصول قاتل باشد.
- ۵- اگر عمل قتل بر موظف خدمات عامه در اثنای اجرای خدمت یا به سبب آن صورت گرفته باشد.
- ۶- اگر قاتل قصد قتل بیش از یک نفر را داشته و باثر فعل واحد قتل همه

آنها صورت گرفته باشد.

- ۷- اگر قتل توام با جنایت یا جنحه دیگر صورت گرفته باشد.
- ۸- اگر قتل بمنظور تمهید یا تسهیل یا تنفیذ و قادر شدن به ارتکاب جنایت یا جنحه که جزای آن از یکسال کمتر پیش بینی نشده باشد و یا بمنظور فرار یا رهائی از جزا صورت گرفته باشد.
- ۹- اگر مرتکب قتل عمد محکوم علیه به حبس دوام باشد و در خلال مدت تنفیذ حکم مرتکب قتل عمد دیگر یا شروع در آن گردیده باشد.

قانون اساسی افغانستان، به حیث قانون منبع برای تمام قوانین ملی، در مورد حق حیات به عنوان موهبت الهی و حق طبیعی تمام انسان ها به شمول مردان، زنان و کودکان، واضح است. علاوه بر آن قانون جزای افغانستان، برای کسانی که جان کسی را میگیرند، به صورت واضح جزا تعیین نموده است.

مقررات بین المللی

اعلامیه جهانی حقوق بشر

ماده ۳

هر شخص حق زندگی، آزادی و امنیت شخصی دارد.

کنوانسیون حقوق کودک [افغانستان به تاریخ ۲۸ مارچ ۱۹۹۴ الحاق

خویش را اعلان نموده است]

ماده ۶

۱. دول طرف کنوانسیون حق ذاتی طفل به زندگی رابه رسمیت می‌شناسند.
۲. دول طرف کنوانسیون باید تاحد ممکن بقاء و رشد طفل را تضمین کنند.

مقررات عمومی ماده ۳ کنوانسیون های ژنیو (۱۹۴۹)

با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند به شمول افراد نیروهای مسلحی که اسلحه به زمین گذاشته باشند، یا کسانی که به علت بیماری یا زخم یا اسارت یا هر علت دیگری قادر به جنگ نباشند، باید در همه احوال بدون هیچ گونه تبعیضی که ناشی از نژاد، رنگ، عقیده، جنس، اصل و نسب یا هر علت مشابه آن باشد، با اصول انسانیت رفتار شود.

کنوانسیون چهارم ژنو راجع به حمایت افراد ملکی در زمان جنگ

ماده ۱۴۷

تخلفات عمده [...] عبارتند از هر یک از اعمال ذیل که بر علیه اشخاص یا اموالی که مورد حمایت این قرارداد می باشند ارتکاب شده باشد: آدم کشی عمدی، شکنجه یا رفتار خلاف انسانیت به شمول آزمایشهای بیولوژیکی، وارد ساختن دردهای شدید به طور عمدی یا لطمه به تمامیت جسمی یا به سلامتی، تبعید یا انتقال غیر قانونی، توقیف غیرقانونی، وادار کردن شخص مورد حمایت به خدمت در نیروهای مسلح دولت خصم یا محرومیت او از حق دادرسی منظم و بی طرف طبق مقررات این معاهده، گرفتن گروگان، تخریب یا تصرف اموال زمانی که متکی به ضرورت نظامی نباشد و به طور غیرقانونی و خودسرانه اجرا شود.

اساسنامه محکمه جنایی بین المللی روم

ماده ۸ جنایات جنگی

۸.۲. برای مقاصد به کار رفته در این اساسنامه، «جنایات جنگی» به معنی موارد ذیل خواهد بود:

۸,۲ (ج) در صورت بروز مخاصمات مسلحانه ای که جنبه بین المللی ندارد، موارد جدی نقض ماده ۳ مشترک چهار کنوانسیون ۱۲ اگست ۱۹۴۹ ژنو، یعنی ارتکاب هر یک از اعمال ذیل علیه اشخاصی که فعالانه در مخاصمات شرکت ندارند، از قبیل اعضاء نیروهای مسلح که دست از جنگ کشیده اند و افرادی که به علت بیماری، زخمی شدن، یا دستگیری، و دلایل دیگر از جنگ معذور محسوب می شوند:

۱- خشونت نسبت به شخص و زندگی وی، خصوصاً هر نوع قتل، قطع عضو، رفتارهای ظالمانه و شکنجه؛

۲- اهانت شدید نسبت به شأن و حرمت افراد، به ویژه رفتارهای تحقیرآمیز و موهن؛

۳- گروگانگیری؛

۴- صدور احکام مجازات و اجرای اعدام بدون آنکه این احکام قبلاً توسط یک محکمه معتبر قانونی تأیید شده باشد و آن محکمه متضمن کلیه ضمانتهای قضایی باشد که عموماً ضروری محسوب می شوند؛

۸,۲ (ه) (۱) حملات عمدی صرفاً به سوی جمعیت غیرنظامی یا افراد غیرنظامی که مستقیماً در مخاصمات شرکت ندارند؛

۸,۲ (ه) (۴) حملات عمدی به ساختمانهایی که به اهداف مذهبی، آموزشی، هنری، علمی یا خیریه اختصاص داده شده اند، بناهای تاریخی، شفاخانه ها و مکانهایی که افراد بیمار و مجروح در آن جمع آوری می شوند، مشروط بر آنکه این نقاط هدفهای نظامی نباشند؛

ممنوعیت نقض حق حیات و تمامیت فردی [افراد ملکی، به شمول کودكان] به ویژه تمام انواع کشتار، قطع عضو، رفتار غیر انسانی و شکنجه یک اصل حقوق عرفی بین المللی است که قابلیت اجرای جهانی داشته و در همه مخاصمات مسلحانه و توسط

همه اطراف درگیر در جنگ باید تطبیق شود. ماده سوم مشترک کنوانسیون های ژنو به عنوان اولین منبع حمایتی شناخته شده است. ماده عمومی سوم، قابل تطبیق برای تمام جهان بوده و هیچ کاستی را نمی پذیرد. این ماده برای تمام طرفهای درگیر اعم از دولتی و غیر دولتی الزام آور است. هم چنان کنوانسیون چهارم ژنو به صورت واضح یاد آوری میکند که کشتار غیر قانونی، شکنجه و رفتار غیر انسانی به عنوان تخطی صریح از کنوانسیون است.

دو معیار اصلی حقوق مخاصمات مسلحانه، اصول "تشخیص" و "تناسب" است.

- **اصل تناسب**، حملات نظامی که منجر به مرگ و زخمی شدن غیر نظامیان شده یا تخریب مقاصد ملکی در جایی که به صورت واضح خسارات وارده بیشتر از منافع نظامی از قبل پیشبینی شده باشد، را منع می کند.
- **اصل تشخیص**، از تمام طرف های درگیر جنگ می طلبد تا همیشه میان افراد نظامی و ملکی، تمایز قایل شده و حملات نباید علیه افراد ملکی یا غیر نظامیان صورت گیرد. استفاده از سلاح های بی رویه، به عنوان مثال، ماین های تعبیه شده فشاری که اهداف نظامی را از غیر نظامی تشخیص نمی دهند، در تضاد با قوانین جنگ قرار دارد و برای طرف معاهدات بین المللی تخطی شمرده می شود.

۲. استخدام كودكان، استفاده از كودكان و وابستگی كودكان به طرفهای درگیر جنگ

© humanium

قوانین اسلامی در مطابقت با اصل "تشخیص" موجود در حقوق مخاصمات مسلحانه قرار دارد؛ بناء تفاوت های میان اهداف قانونی و غیر قانونی را تشخیص میدهد. افراد ملکی و اشیای غیر نظامی از جمله اهداف ممنوعه جریان جنگ است. به همین هدف است که قوانین اسلامی هدف قرار دادن زنان، كودكان و كهنسالان را در جنگ ممنوع نموده است چون آنها از گروه های آسیب پذیر بوده و توانایی دفاع از خود را ندارند. علاوه بر این، آنها گروه هایی هستند که معمولاً سهم فعال در جنگ نمی گیرند. بنابراین اشتراک كودكان در جنگ در تقابل با اصل بنیادی تشخیص قرار میگیرد.

هم چنان اشتراک مستقیم در جنگ مستلزم قبول یک سلسله وظایف و مسئولیت ها است؛ كودكان در سنی قرار ندارند که توانایی قبول یا رد آن مسئولیت ها را داشته

باشند. اضافه بر آن، در اسلام کودکان مکلف به ادای نماز نیستند و در صورتی که جرایمی را مرتکب شده باشند، مجازات های جزائی متوجه آنها نمی شود. به همین خاطر است که علمای اسلامی، اغلب این سوال را طرح نمودند که چطور قابل توجیه است که به کودکان اجازه اشتراک به جنگ را، که در آخر منجر به صدمه و ضرر فیزیکی، روحی و تربیت روانی و توسعه آنها می گردد، داده شود؟

قرآن کریم:

«لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ» (سورة البقرة ۲۸۶)
ترجمه: «خداوند به هیچکس جز به اندازه توانایی اش تکلیف نمی دهد و هیچگاه بالاتر از میزان قدرت شخص از او وظایف و تکالیف نمی خواهد. انسان هر کار (نیکی که) انجام دهد برای خود انجام داده و هر کاری (بدی که) انجام دهد به خودش زیان نموده است.»

توضیح کوتاه: برای هر مسلمان لازم است که به دینداری و مسلمانی دوستان و خانواده خود توجه داشته باشد و در اصلاح و تربیه آنها از راه مفاهمه و محبت کوشش کند و به آنها راه نیک را نشان دهد. اما باید به خاطر داشت که خداوند هیچ کس را تکلیف نمی کند، مگر به قدر توانایی او چون تکلیف به آنچه در قدرت فرد نیست ظلم است و پروردگار تو نسبت به بندگان ظالم نیست.

حدیث پیامبر (ص):

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «رَفَعَ الْقَلَمَ عَنْ ثَلَاثَةٍ، عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ، وَعَنِ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ». (صحيح أبي داود)
ترجمه: «مسئولیت از سه شخص برداشته شده است: شخص خواب تا اینکه بیدار شود، بچه (طفل) تا اینکه به بلوغ برسد و دیوانه تا اینکه صاحب عقل گردد.» (سنن ابی داود)

توضیح کوتاه: مطابق این حدیث سه گروه از افراد در برابر عملی که انجام میدهند مسئول نیستند: کودکان، شخصیکه خواب است، و شخص دیوانه. براساس این تفسیر، یک کودک زمانیکه در مقابل عملش مسئول نیست، نباید به عنوان یک جنگجو در گروه های مسلح استخدام شود.

پیغمبر صلی الله علیه و سلم در غزوه بدر برای اطفال اجازه اشتراک در جنگ را ندادند. هم چنان از پیامبر (ص) در حدیث دیگر آمده است:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرًا وَلَمْ يُوقِرْ كَبِيرًا». (مسند أحمد)

ترجمه: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده است: «از گروهی ما نیست کسی که بالای اطفال رحم نکند و بزرگان را احترام نکند.»

توضیح کوتاه: پدر و مادر مکلف اند که نفقه حلال برای اطفال خویش تهیه کنند، و برای آنها زمینه رشد سالم، وسایل و محیط تربیه و تعلیم را فراهم نمایند. نه اینکه آنها را در یک محیطی قرار دهند که سبب ضرر به صحت و رشد آنها گردد. اشتراک کودکان در جنگ به معنی ناکامی در حمایت از آنها است و اضرار محیط جنگ در تقابل با اصول قرآنی و سنت پیامبر (ص) است.

قوانین ملی

قانون اساسی افغانستان

ماده ۲۴

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و مصالح عامه که توسط قانون تنظیم می گردد، حدودی ندارد.

آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است.
دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد.

ماده ۴۹

تحمیل کار اجباری ممنوع است. سهم گیری فعال در حالت جنگ، آفات و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند، از وجایب ملی هر افغان می باشد. تحمیل کار بر اطفال جواز ندارد.

ماده ۵۵

[.....] شرایط اجرای دورهء مکلفیت عسکری توسط قانون تنظیم می گردد.

قانون جزای افغانستان

ماده ۴۱۴

شخصی که در غیر از احوال مصرحه قانونی یا بدون امر مقامات صلاحیتدار شخص دیگری را گرفتار، توقیف یا از کار منع نماید حسب احوال به حبس متوسط محکوم می گردد.

ماده ۴۱۵

هر گاه گرفتاری، توقیف و ممانعت توسط شخصی انجام یابد که لباس رسمی را بدون داشتن حق، استعمال نماید یا خود را به صفت کاذبه متصف سازد یا یک امر جعلی را بعنوان امر مقامات دولتی برای مردم ارائه نماید، حسب احوال بحبس طویل که از ده سال بیشتر نباشد محکوم میگردد.

ماده ۴۱۶

هر گاه گرفتاری، توقیف و ممانعت به جبر و اکراه یا تهدید به قتل یا

تهدید به اذیت بدنی توأم باشد یا اینکه مرتکب از جمله موظفین رسمی دولت باشد بحد اکثر جزای پیش بینی شده ماده (۴۱۵) این قانون محکوم می‌گردد.

قانون رسیدگی به تخلفات اطفال

ماده ۸

حجز طفل به عنوان آخرین راه حل اصلاح و تربیت آنها تلقی میشود. محکمه در تعیین مدت حجز حداقل مدت ممکنه آن را مطابق احکام این قانون در نظر میگیرد.

ماده ۱۰

(۳) محکمه اختصاصی اطفال صلاحیت دارد، حین صدور حکم توقیف قبل از محاکمه، عوض توقیف نمودن طفل راه های حل مناسب دیگری را مطالعه نماید.

ماده ۲۰

(۱) طفل صاحب عقل و درایت که سن دوازده سالگی را تکمیل نکرده باشد، در صورت ارتکاب جرم جنحه یا جنایت جهت تکمیل تحقیق تحت حجز قرار داده نشده، خارنوال وی را جهت مراقبت به ممثل قانونی یا اقارب با رعایت درجات و اخذ ضمانت سپرده میتواند.

ماده ۳۹

۱- (ج) طفل به جزای حبس دوام یا اعدام محکوم شده نمی‌توانند.

فرمان رئیس جمهور دولت انتقالی افغانستان در رابطه به تشدید مبارزه علیه آدم ربایی و ترافیک کودکان ۱۳۸۱ ماده ۲

قضایای آدم ربایی و ترافیک کودکان که توسط گروه های مجرمین سازمان یافته و بین المللی صورت میگیرد، به عنوان جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور حساب می شود، بناء تحت صلاحیت قضایی محکمه جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی قرار میگیرد.

فرمان رئیس جمهور اداره انتقالی جمهوری اسلامی افغانستان در رابطه به تنظیم خدمات عسکری ۱۳۸۱

۱- تمام اتباع افغانی مرد که بین سنین ۲۲ تا ۳۰ سال عمر دارند می توانند در خدمات عسکری برای مدت چهار سال به صورت داوطلبانه و قرار دادی ایفای وظیفه نمایند.

قانون اساسی افغانستان به آزادی انسان احترام می گذارد. در مطابقت با قانون اساسی، همه قوانین ملی دیگر که مربوط به حقوق کودک اند، متمرکز بر آزادی و حمایت از اطفال می باشند. حداقل معیار سنی ۲۲ سال که در فرمان رئیس جمهور برای شمول در اردوی ملی افغانستان آمده، بالاتر از معیارهای قبول شده بین المللی است که معیار بین المللی حداقل معیار سنی قبولی در استخدام به نیروهای ملی امنیتی را سن ۱۸ سالگی در نظر گرفته است.

مقررات بین المللی

پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل در مورد اطفال درگیر منازعات مسلحانه (۲۰۰۰) که افغانستان به تاریخ ۱۹ سپتامبر ۲۰۰۲ به آن الحاق نموده است.

ماده ۳

۱- دولتهای عضو می بایست حداقل سن داوطلبان خدمت در نیروهای مسلح و ملی خود را طبق ماده ۳۸ میثاق حقوق کودک، بند سوم، قرار دهند. این ماده از میثاق متضمن اصولی است که از حکومتها می خواهد اقدامات لازم را جهت حمایت های ویژه افراد زیر ۱۸ سال انجام دهند.

ماده ۴

۱- گروه های مسلحی که جدا از نیروهای مسلح دولتی هستند، نباید تحت هیچ شرایطی، افراد زیر ۱۸ سال را جهت شرکت در جنگ به استخدام خود در آورند.

۲- دولت های عضو موظف اند اقدامات لازم و عملی را جهت ممانعت از استخدام و بکارگیری اینگونه افراد، انجام دهند. این ممانعت ها شامل بکار بردن اقدامات قانونی مبنی بر جرم شناختن اینگونه اعمال است.

۳- اجرای ماده حاضر بر وضعیت قانونی دولت عضوی که در حال جنگ است، تاثیری نخواهد گذاشت.

اصول پاریس در رابطه به پیوستن کودکان به نیروه ها و گروه های مسلح (۲۰۰۷)

ماده ۲،۱

یک کودک که به نیروها و یا گروه های مسلح پیوسته است عبارت از هر فرد زیر سن ۱۸ در هر ظرفیتی که باشد به شمول کودکان، پسر یا دختر که بحیث سرباز، آشپز، باربر، پیام رسان، جاسوس یا به مقاصد جنسی، توسط نیروها و یا گروه های مسلح استخدام و یا استفاده شود. این منحصر به کودکانیکه مستقیماً به جنگ برده می شوند یا شرکت می کنند نیست.

اساسنامه محکمه جنایی بین المللی روم

ماده ۸ جنایات جنگی

۸،۲ برای مقاصد به کار رفته در این اساسنامه، «جنایات جنگی» به معنی موارد ذیل خواهد بود:

۸،۲ (هـ) (۷) سربازگیری و فراخواندن نوجوانان زیر پانزده سال به خدمت در گروه ها یا نیروهای مسلح یا استفاده از آنها برای شرکت فعالانه در مخاصمات؛

قواعدی که کودکان نباید به نیروها و گروه های مسلح استخدام شود و کودکان برای اشتراک در جنگ اجازه داده شوند توسط قواعد عرفی بین المللی تنظیم می گردد که بر جنگ های بین المللی و جنگ های غیر بین المللی و به گروه های دولتی و غیر دولتی قابل تطبیق است. در سال های اخیر، مقررات و معاهدات حقوق بشر بر حداقل سنی که برای شرکت مستقیم در جنگ قابل قبول باشد تاکید کرده و آنرا تا ۱۸ سال بالا برده است. پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک در رابطه

به کودکان درگیر جنگ، از دولت های طرف پروتکل می خواهد حداقل سن برای استخدام اجباری و شرکت مستقیم در جنگ را تا ۱۸ سال افزایش دهند (دولت افغانستان الحاق خویش را به پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک در رابطه به کودکان درگیر جنگ، در ماه سپتامبر ۲۰۰۲ اعلان نمود). علاوه بر آن پروتکل اختیاری، شورشیان و یا دیگر گروه های مسلح غیر دولتی را از استخدام و استفاده افراد زیر سن ۱۸ در جنگ تحت هر نوع شرایط منع کرده است.

۳. تجاوز جنسی و دیگر انواع تجاوز علیه کودکان

هنگام بیان اصول اسلامی که مربوط به کودکان می شود، قرآن و سنت به صورت آشکار هرگونه عمل یا ترک فعلی که بر پرورش و تربیت کودکان و یا در ایجاد یک محیط سالم برای یک کودک، آسیب - جسمی، ذهنی و یا روانی - وارد کند، را ممنوع قرار داده است و بیان داشته که مرتکب آن ملعون است. تجاوز و خشونت جنسی علیه کودکان یکی از بزرگترین موارد نقض حقوق کودکان محسوب می شود. قانون اسلام بر ضرورت پیروی از اصل "منافع علیای کودک" تاکید می کند، در نتیجه کودکان به عنوان یک گروه آسیب پذیر، نیاز به حمایت از هرگونه خشونت جنسی دارند.

قرآن کریم:

خداوند می فرماید:

«وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» (سورة الأنعام آیه ۱۵۱)

«و به کارهای زشت چه علنی آن و چه پوشیده [اش] نزدیک مشوید و نفسی را که خدا حرام گردانیده جز بحق مکشید. اینهاست که [خدا] شما را به [انجام دادن] آن سفارش کرده است، باشد که ببینید» (سورة انعام، آیه ۱۵۱)

«وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا» (سورة الإسراء ۳۴)

«و به پیمان [خود] وفا کنید زیرا که از پیمان پرسش خواهد شد» (سورة سراء آیه ۳۴)

«وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ» (سورة البقرة ۱۹۰)

«و زیاده روی نکنید چون خداوند تجاوز کاران را دوست نمی دارد» (سورة بقره، آیه ۱۹۰)

تجاوز جنسی کودکان توسط کسانی که برای حمایت و مراقبت کودکان مورد اعتماد قرار گرفته، یک نوع خیانت به اعتماد است و یک نقض عهد و پیمان است و این گناه در پیشگاه خداوند است. اسلام از خیانت به اعتماد، نفرت دارد. خداوند متعال می گوید:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ» (سورة الأنفال ۲۷)

«ای کسانی که ایمان آورده اید به خدا و پیامبر او خیانت مکنید و [نیز] در امانتهای خود خیانت نورزید و خود می دانید [که نباید خیانت کرد]». (سورة انفال ۲۷)

تجاوز جنسی، خصوصا به یک کودک که خوب را از بد تشخیص داده نمی تواند، و میداند که مجبور به چیزی شده است، بزرگترین نوع از خشونت جسمی و روانی بر انسان است. اسلام آن عمل را یک گناه بزرگ دانسته و یکی از بزرگترین جنایات در حقوق جزای اسلام به شمار می آید.

توضیح کوتاه: در جریان یک تجاوز ممکن یک کودک جانش را از دست دهد، یا بعدا توسط اعضای فامیل به قتل برسد، به خصوص در قضایای کودکان دختر؛ مطابق منطق نادرست و غیر عادلانه، قربانی بجای آنکه در این وضعیت کمک و مورد حمایت قرار گیرد، ملامت می شود.

سوء استفاده جنسی از یک کودک، نه تنها باعث ایجاد استرس (تکلیف روانی)، ضربه روحی (تروما) و ضرر می شود، بلکه روی رشد روانی و فیزیکی آینده کودک نیز تاثیر می کند.

خداوند میفرماید: **وَلَوْ طَأَّ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ** (الاعراف آیه ۸۰)

ترجمه: و لوط را [فرستادیم] هنگامی که به قوم خود گفت آیا آن کار زشت [ی] را مرتکب می شوید که هیچ کس از جهانیان در آن بر شما پیشی نگرفته است (الاعراف آیه ۸۰)

وَالَّذَانِ يَأْتِيَانَهَا مِنْكُمْ فَادُّهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيمًا (النساء آیه ۱۶)

ترجمه: و از میان شما آن دو تن را که مرتکب زشتکاری می شوند آزارشان دهید پس اگر توبه کردند و درستکار شدند از آنان صرف نظر کنید زیرا خداوند توبه پذیر مهربان است (النساء آیه ۱۶)

حدیث پیامبر (ص):

اسلام هر نوع حمله و تاخت و تاز علیه انسان را منع نموده است:
«كل المسلم على المسلم حرام دمه وماله وعرضه» (رواه مسلم)
 پیامبر (ص) فرمود: «خون، مال و ناموس تمام مسلمانها برای مسلمانهای دیگر حرام است» (از امام مسلم در صحیح، کتاب البر، فصل ۴/۱۹۸۶ حدیث ۲۵۴۶)

توضیح کوتاه: خشونت جنسی علیه کودکان اغلب در نتیجه رسوم و عنعنات ناپسند و چشم پوشی از خشونت و بدرفتاری صورت می گیرد و اساس و بنای باورها و نظریات تبعیض آمیزی به شمار می آید که در مغایرت با شریعت قرار داشته و حقوق کودکان را نقض می کند. دانشمندان اسلامی و رهبران مذهبی نقش عمده ای را در توضیح جایگاه قوانین اسلامی بازی می کنند، که بر برابری و رحمت

دستور می دهند؛ اسلام تجاوز، بخصوص تجاوز بر جوانان و آسیب پذیران، را منع می کند و بر عدالت و به پنجه قانون سپردن مجرمان، تاکید میکند

هرچند زنان بیشتر در مقابل استثمار جنسی آسیب پذیرند، اما کودکان پسر هم مورد همچون استثمار قرار گیرند، مانند رسم ناپسند "بچه بازی". استثمار جنسی کودکان ممکن در نتیجه تشویق، زیبایی کودکان، و یا در نتیجه اجبار بزرگسالانی که برای حمایت و مراقبت کودکان گماشته و اعتماد شده و آنها در مقابل به اعتماد آنها خیانت می کنند، صورت گیرد.

قوانین ملی

قانون جزای افغانستان

ماده ۴۲۷

- ۱- شخصی که با مونت زنا یا لواط و یا با مذکر لواط نماید حسب احوال به حبس طویل محکوم می گردد.
- ۲- ارتکاب فعل مندرج فقره فوق در یکی از حالات آتی احوال مشدده شمرده می شود:
  - ۱- در حالی که مجنی علیه سن هجده سالگی را تکمیل نکرده باشد.
  - ۲- در حالی که مرتکب از اقارب مجنی علیه تا درجه سوم باشد.
  - ۳- در حالی که مرتکب مربی، معلم، مستخدم مجنی علیه یا به نحوی از انحاء بالای وی نفوذ و اختیاری داشته باشد.
  - ۴- در حالی که مجنی علیه زن شوهر دار باشد.
  - ۵- در حالی که بکارت مجنی علیها به سبب ارتکاب فعل زایل شده باشد.
  - ۶- در حالی که دو شخص یا بیشتر از ان برای غلبه یافتن بر مجنی علیه معاونت کرده باشند یا فعل را یکی بعد دیگر مرتکب گردیده باشند.

۷- در حالتی که مجنی علیه به سب ارتکاب فعل به مرض تناسلی مصاب گردیده باشد.

۸- در حالی که مجنی علیها حامله گردیده باشد.

ماده ۴۲۹

۱- شخصی که به عنف یا تهدید یا حيله بناموس شخص اعم از اینکه مذکر باشد یا مونث تجاوز نماید و یا به آن شروع نماید به حبس طویل که از هفت سال بیشتر نباشد محکوم میگردد.

۲- اگر مجنی علیه به سن هجده سالگی نرسیده باشد یا مرتکب جرم از جمله اشخاصی مندرج فقره (۲) ماده (۴۲۷) این قانون باشد به حبس طویلی که از ده سال تجاوز نکند محکوم میگردد.

قانون رسیدگی به تخلفات اطفال

ماده ۷

مجازات طفل حتی بمنظور اصلاح و تربیت بطور شدید و حقارت آمیز جواز ندارد.

تجاوز و دیگرانواع خشونت های جنسی به صورت واضح در قانون جزای افغانستان منع شده است. ماده ۴۲۷ قانون جزای افغانستان (که زنا و لواط را جرم پنداشته است) در همه زمان، به شمول زمان و شرایط جنگ، قابل تطبیق است. عمل خشونت جنسی زمانیکه علیه اشخاص زیر سن ۱۸ قرار داشته باشد و یا زمانیکه مرتکب روی قربانی نفوذ داشته باشد، تشدید می گردد [حالت مشدده بخود می گیرد]. هم چنان ماده ۴۲۹ جرایم خشونت جنسی را زمانیکه علیه یک کودک (زیر سن ۱۸)، پسر باشد یا دختر، صورت گیرد حالت مشدده دانسته است.

مقررات بين المللى

کنوانسیون حقوق کودک [حکومت افغانستان در مارچ ۱۹۹۴
الحاقش را به این کنوانسیون اعلان نموده است]

ماده سی و پنجم:

دول عضو باید کلیه اقدامات مقتضی ملی، دو و چند جانبه را برای جلوگیری از ربوده شدن، فروش یا قاچاق کودکان، به هر منظور و به هر شکل، به عمل آورند.

ماده سی وهفتم:

دول عضو تضمین خواهند کرد که:
الف) هیچ کودکی نباید مورد شکنجه یا رفتارها یا مجازاتهای، غیر انسانی یا تحقیر آمیز قرار گیرد.

ماده عمومی ۳، کنوانسیون های ژنو (۱۹۴۹)
کنوانسیون چهارم ژنو در رابطه به حمایت از افراد ملکی در زمان جنگ

ماده ۳۴

گروگان گیری ممنوع است.

ماده ۲۷

اشخاص مورد حمایت در هر مورد، ذیحق به احترام شخص خود و شرافت خود و حقوق خانوادگی خود و اعتقادات و اعمال مذهبی خود و عادات و رسوم خود می باشند. در هر زمان با آنان به انسانیت رفتار خواهد شد و من جمله در مقابل همه گونه عمل خشونت آمیز یا تخویف

و در مقابل دشنام و کنجکاوای عامه حمایت خواهند گردید. زنان مخصوصاً در مقابل هرگونه تخطی به شرافت، من جمله مقاربت به عنف و اجبار به فحشا و هرگونه تجاوز به عنف، حمایت خواهند شد. دولت متخاصمی که اشخاص مورد حمایت را در اختیار خود دارند با رعایت مقررات مربوط به وضع مزاج و سن و جنس آنان با همگی با توجهات و متساوی بدون هیچ گونه تبعیض نامساعد، من جمله ازلحاظ نژاد یا مذهب یا عقاید سیاسی، رفتار خواهد کرد. [.....]

پروتکل اختیاری کنوانسیون حقوق کودک در رابطه به کودکان درگیر جنگ

ماده ۳

- ۱- عرضه، تحویل یا پذیرش کودک به هر وسیله، به منظور:
- (الف) استثمار جنسی از کودک.
- (د) به کارگیری کودک در کار اجباری.

اساسنامه محکمه جنایی بین المللی روم

ماده ۸ جنایات جنگی

۸،۲. برای مقاصد به کار رفته در این اساسنامه «جنایات جنگی» به معنی موارد ذیل خواهد بود: [برای تخلفات قوانین و عرف های قابل تطبیق در منازعات مسلحانه غیر بین المللی]

۸،۲ (هـ) (VI) ارتکاب تجاوز جنسی، برده سازی جنسی، فحشاء اجباری، حاملگی اجباری، به شرحی که در ماده ۷، بند ۲ (و) شرح داده شد، عقیم سازی اجباری یا هر نوع خشونت جنسی دیگر که نقض جدی ماده ۳ مشترک میان چهار کنوانسیون ژنو محسوب شود؛

تجاوز جنسی و دیگر اشکال خشونت جنسی در مقابل کودکان - دختران و پسران - بطور واضح نقض صریح حقوق بشر است و ممکن از تخطی های آشکار حقوق بشر دوستانه بین المللی شمرده شود. اعمال قابل توجهی از خشونت جنسی ممکن یک جنایت جنگی و / یا جنایت علیه بشریت را تشکیل دهند. در شرایط منازعات مسلحانه، تجاوز و دیگر اشکال خشونت جنسی تحت کنوانسیون ژنو و پروتکل های الحاقی آن ممنوع است. مواردی از کنوانسیون ها که مربوط به کودکان می گردد به صورت مشخص تجاوز جنسی علیه کودکان را منع می کند. مکلفیت رفتار انسانی که در ماده ۳ مشترک کنوانسیون های ژنو آمده به طور ضمنی تجاوز و خشونت جنسی دیگر - در برابر زنان و کودکان - را ممنوع کرده است. ماده ۲۷ کنوانسیون چهارم ژنو به صراحت اقدامات ذیل را منع کرده است: " زنان / به شمول دختران / مخصوصاً در مقابل هرگونه تخطی به شرافت من جمله مقاربت به عنف و اجبار به فحشا و هرگونه تجاوز به عنف حمایت خواهند شد".

۴. اختطاف کودکان

© allvoices

با توجه به تاکید قوانین اسلامی بر حمایت از خانواده و کودکان، اختطاف و توقیف کودکان بدون رضایت آنها و یا رضایت ولی آنها، برای یک مدت موقت یا دائمی، بدون دلیل موجه، غیر قانونی بوده و مخالف کرامت انسانی و خانوادگی است. این ممکن یک تخطی صریح از حقوق بشر دوستانه بین المللی و کنوانسیون های ژنو بوده و جنایت علیه بشریت و جرایم جنگی شمرده شود.

قرآن کریم:

«وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ»
(سورة الانفال ۲۶)

ترجمه: «او به یاد آورید هنگامی را که شما در زمین گروهی اندک و مستضعف بودید می ترسیدید مردم شما را بربایند» (سوره انفال آیه ۲۶)

حدیث پیامبر (ص):

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ اللَّهُ ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أُعْطِيَ بِي ثُمَّ غَدَرَ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِ أَجْرَهُ (صحيح بخاری جزء ۷ صفحه ۴۷۱)

ترجمه: از ابی هریره (رض) روایت است، که پیامبر اکرم (ص) فرمود: سه نفر هستند که من روز قیامت دشمن آنها خواهم بود. اول، کسی که به اسم من پیمان ببندد و سپس آنرا نقض کند. دوم، کسی که شخص آزادی را بفروشد و قیمتش را بخورد. سوم، کسی که از شخصی کار بگیرد و مزدش را ندهد. (صحيح بخاری جزء ۷ صفحه ۴۷۱)

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيَعْرِفْ حَقَّ كَبِيرِنَا» (مسند أحمد)

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده است: «از گروهی ما نیست کسی که بالای اطفال رحم نکند و به بزرگان ما احترام نکند» (مسند احمد).

والدین، پدرکلان ها یا ولی رسمی به صورت قانونی مراقب نیازها و ملاحظات کودک هستند، هرکس دیگر که طفل را می رباید - با استفاده از زور یا نوع دیگر- در واقع به منافع علیای طفل صدمه زده است در حالیکه این عمل منع قرار گرفته است.

شریعت اسلامی با استناد به اصل عدم ضرر - در هر شرایط - هر نوع از اختطاف و استفاده سوء از کودکان، مانند اختطاف اطفال برای مقاصد چون تجاوز جنسی، قاچاق کودک، فروش قطعات اعضای بدن به عنوان وسیله برای دریافت پول توسط

فامیل کودک، هم چنان استخدام و استفاده و ارتباط کودک با گروه های مسلح، را منع می کند. بناء اختطاف به عنوان تخطی آشکار در قوانین اسلامی پنداشته و ایجاب می کنند مرتکبین آن به پیشگاه عدالت کشیده شوند.

قوانین ملی

قانون اساسی افغانستان

ماده ۲۴

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و مصالح عامه که توسط قانون تنظیم می گردد، حدودی ندارد. آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است. دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد.

قانون جزای افغانستان

ماده ۴۱۴

شخصی که در غیر از احوال مصرحه قانونی یا بدون امر مقامات صلاحیتدار شخص دیگری را گرفتار، توقیف یا از کار منع نماید حسب احوال به حبس متوسط محکوم می گردد.

ماده ۴۱۵

هرگاه گرفتاری، توقیف و ممانعت توسط شخصی انجام یابد که لباس رسمی را بدون داشتن حق، استعمال نماید یا خود را به صفت کاذبه متصف سازد یا یک امر جعلی را بعنوان امر مقامات دولتی برای مردم ارائه نماید، حسب احوال بحبس طویل که از ده سال بیشتر نباشد محکوم میگردد.

ماده ۴۱۶

هر گاه گرفتاری، توقیف و ممانعت به جبر و اکراه یا تهدید به قتل یا تهدید به اذیت بدنی توأم باشد یا اینکه مرتکب از جمله موظفین رسمی دولت باشد به حد اکثر جزای پیش بینی شده ماده (۴۱۵) این قانون محکوم می گردد.

ماده ۴۱۸

هر گاه شخصی طفلی را که سن هفت سالگی را تکمیل نکرده باشد یا اشخاص دیگری را که به حفاظت خود قادر نباشند خود یا توسط شخص دیگری اختطاف و یا به محل غیر مسکونی رها کند، به حبس متوسط که از سه سال بیشتر نباشد محکوم می گردد.

ماده ۴۱۹

هر گاه در اثر جرم مندرج ماده (۴۱۸) این قانون عضوی از اعضای طفل یا شخص تلف یا معیوب گردد، مرتکب به جزای جرح عمدی و اگر منجر به مرگ شود به جزای پیش بینی شده قتل عمدی محکوم می گردد.

قانون اساسی افغانستان برحق آزادی تاکید کرده، تصریح میکند که آزادی و کرامت انسانی از تعرض مصون است. حق به عنوان یک موهبت الهی دانسته شده و تنها در شرایط استثنایی و ویژه محدود می گردد. قانون جزای افغانستان بر آزادی تاکید ویژه نموده و تصریح می کند که تنها مامورینی که از لحاظ قانونی صلاحیت دارند آن هم تحت شرایط خاص حق محدود کردن آزادی یک شخص را دارند. این شرایط خاص توسط قانون تعریف شده است. مطابق قانون اساسی افغانستان و قانون جزاء اختطاف کودکان تخطی صریح قانون بوده و یک عمل جرمی را تشکیل می دهد.

مقررات بین المللی

اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸)

ماده سوم:

هر شخص حق زندگی، آزادی و امنیت شخصی را دارد.

ماده نهم:

احدی را نباید خودسرانه توقیف، حبس و یا تبعید نمود.

پروتکل الحاقی کنوانسیون های ژنو (۱۹۴۹) در رابطه به حمایت

از قربانیان منازعات غیر بین المللی (پروتکل دوم)، ۱۹۷۷

ماده ۴

بدون پیشداوری به عمومیت آنچه که ذکر شد، اعمال ذیل، در مقابل افرادی است که در پراگراف ۱، از جمله اعمال ممنوعه در هر زمان و مکان هستند و خواهند بود:

۱- آسیب رساندن به زندگی، صحت فیزیکی و روانی افراد، بخصوص قتل و هم چنان رفتار ظالمانه مانند شکنجه، قطع عضو یا دیگر اشکال خشونت جسمی

۲- رفتار خشونت آمیز جمعی

۳- گروگان گیری

۴- اعمال تروریستی

۵- اهانت به کرامت انسانی، بخصوص رفتار تحقیر و توهین آمیز، تجاوز جنسی، هرزه نگاری اجباری و دیگر اشکال حملات ناشایست.

۶- برده داری و تجارت برده با تمام اشکال آن

۷- تاراج و یغماگری

۸- تهدیدات به انجام اعمالی که ذکر شد.

کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۲۰ نوامبر ۱۹۸۹، [افغانستان به

تاریخ ۲۸ مارچ ۱۹۹۴ الحاق خویش را اعلان نموده است.]

ماده ۳۵

دول عضو باید کلیه اقدامات مقتضی ملی، دو و چند جانبه را برای جلوگیری از ربوده شدن، فروش یا قاچاق کودکان، به هر منظور و به هر شکل، به عمل آورند.

اساسنامه محکمه بین المللی جنایی روم

ماده ۸ جنایات جنگی

۸,۲. برای مقاصد به کار رفته در این اساسنامه «جنایات جنگی» به معنی موارد

ذیل خواهد بود: [برای تخلفات قوانین و عرف های قابل تطبیق در منازعات

مسلحانه غیر بین المللی]

۸,۲ (ج) (iii) گروگانگیری

ماده ۳ مشترک کنوانسیون های ژنو، ضرورت رفتار انسانی در مقابل افراد ملکی را به صراحت بیان داشته و اختطاف اطفال را به طور صریح منع می کند. آوارگی و اخراج اجباری افراد ملکی، که هر دو در کنوانسیون های ژنو منع شده است، ممکن شامل نمونه های اختطاف کودک نیز گردد. اختطاف نیز ممکن است شامل "ناپدید

شدن اجباری " گردد و بنابر این توسط چندین سند حقوقی بین الملل منع شده است. علاوه بر آن، محرومیت اجباری از آزادی هم توسط مقررات عرفی بین المللی که قابل تطبیق به تمام طرفهای درگیر جنگ هستند - گروه های دولتی و غیر دولتی - منع شده است.

۵. حملات علیه مکاتب و شفاخانه ها

© ifrc

واضح است که تعلیم و تربیه زیربنا و اساس برای آینده درخشان یک جامعه است. دسترسی به تعلیم و تربیت حق مسلم و اساسی هر انسان به ویژه اطفال شمرده می شود. تعلیم و تربیه از نگاه دین مقدس اسلام، اسناد ملی و بین المللی، حق هر طفل، اعم از دختر و پسر می باشد. حق دسترسی به صحت به این معنی است که تمام افراد بدون تبعیض، به خدمات، تسهیلات صحی دسترسی داشته باشد و این دسترسی شامل چهار بعد مشترک دسترسی فیزیکی، اقتصادی، معلوماتی و عدم تبعیض باشد. خدمات، مواد و تسهیلات صحی از نظر فیزیکی باید برای همه اقشار جامعه خصوصاً برای گروه های آسیب پذیر به صورت مصون میسر باشد. خدمات، مواد و تسهیلات صحی باید متناسب با توان مالی همه باشد. هم چنان افراد حق جست و جو و داشتن معلومات در مورد مسایل صحی داشته باشند از سوی هم خدمات و تسهیلات صحی

بدون تبعیض برای همه مردم ارائه گردد. موضوع مهم دیگر در ارائه خدمات و تسهیلات صحی قابل قبول بودن خدمات است. یعنی که این خدمات و تسهیلات مطابق ذهنیت و فرهنگ مردم بوده، طوری برنامه ریزی شود که برای مردم قابل پذیرش باشد.

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ (الزمر آیه ۹)
ترجمه: بگو آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند تنها خردمندانند که پندپذیرند (الزمر آیه ۹)

اهمیت تعلیم و تربیه در اسلام را نمی‌توان انکار کرد. پیامبر (ص) اسلام سه اسیر جنگی را در مقابل تعلیم اعضای جامعه اسلامی رها کرد. علاوه بر آن تاکید کرد که:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ» (سنن ابن ماجه)
ترجمه: پیامبر (ص) اسلام در مورد علم فرموده که «علم بر هر فرد مسلمان (زن و مرد) فرض می‌باشد» (سنن ابن ماجه)

فریضه در قانون اسلامی عبارت از عملی است که در صورت عدم اجرای آن جزاء را بدنبال دارد. در رابطه به حملات علیه مکاتب و شفاخانه‌ها، اصل "تشخیص" که در بالا ذکر شد، قابل تطبیق است. مکاتب و شفاخانه‌ها از جمله اماکن ملکی است و از هر نوع حمله محفوظ است - تخریب مکاتب و شفاخانه در زمره فساد فی الارض شماریده شده و جزای سنگین را در قبال دارد.

قرآن کریم:

وَلَوْ لَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ (الحج آیه ۴۰)

ترجمه: و اگر خدا بعضی از مردم را با بعض دیگر دفع نمی کرد صومعه‌ها و کلیساها و کنیسه‌ها و مساجدی که نام خدا در آنها بسیار برده می شود سخت ویران می شد و قطعاً خدا به کسی که [دین] او را یاری می کند یاری می دهد چرا که خدا سخت نیرومند شکست ناپذیر است (الحج آیه ۴۰)

وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوَبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ (سوره هود، آیه ۶۱)

ترجمه: و به سوی [قوم] ثمود برادرشان صالح را [فرستادیم] گفت ای قوم من خدا را بپرستید برای شما هیچ معبودی جز او نیست او شما را از زمین پدید آورد و در آن شما را استقرار داد پس از او آمرزش بخواهید آنگاه به درگاه او توبه کنید که پروردگارتان نزدیک [و] اجابت کننده است (سوره هود، آیه ۶۱)

ارزش و وضعیت مکاتب شباهت به وضعیت مساجد دارد چون از قرون متمادی و مساجد علاوه بر عبادت به عنوان مراکز تعلیمی برای کودکان (اعم از دختر و پسر) استفاده می شود.

«وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا» (سورة البقرة ۱۱۴)

ترجمه: «کیست ستمکارتر از آن کس که از بردن نام خدا در مساجد او جلوگیری کرد و سعی در ویرانی آنها نمود.» (سوره بقره آیه ۱۱۴)

بنابراین حمله بر هر مرکز آموزشی توسط شریعت اسلامی منع قرار داده شده است.

حدیث پیامبر (ص):

یزید در امور ذیل توسط خلیفه اول ابوبکر هدایت شده بود:
 «وَأَنِّي مُوصِيكَ بِعَشْرٍ لَّا تَقْتُلَنَّ امْرَأَةً وَلَا صَبِيًّا وَلَا كَبِيرًا هَرِمًا وَلَا تَقْطَعَنَّ شَجْرًا مُّثْمِرًا وَلَا تُخْرِبَنَّ عَامِرًا» (رواه مالک فی موطأ)

ترجمه: «من برای ده (۱۰) هدایت می‌دهم: طفل و زن و کلان سال را نکشید، و درختان مثمر را قطع نکنید و تعمیرات را ویران نه نماید.» (راوی مالک در موطأ)

از آنجایی که مکاتب خانه علم و معرفت است، اسلام تخریب آن را منع قرار داده است.

از سوی دیگر پیامبر (ص) فرمود که خداوند جل جلاله انسان را بخاطر آبادی زمین (نه برای تخریب) به حیث خلیفه خود تعیین نموده است. ملایکه ها به خداوند گفتند: «قالوا اتجعل فيها من يفسد فيها» (البقره ۳۰)

ترجمه: «آیا در زمین کسی را به وجود می آوری که فساد میکند و تباهی را می اندازد.»

از جانب دیگر این وظیفه شرعی هر مسلمان است که بجائیکه موجب اعمال ناشایسته و فساد گردد، از منکرات جلوگیری کند.

روی مسلم* آن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال: «إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لَطَالِبِ الْعِلْمِ رَضًى بِمَا يَصْنَعُ» (صحیح مسلم)

ترجمه: «ملایک بالهای خویش را زیر پای جستجو کننده علم بعنوان ابراز رضایت از آنچیز که انجام می‌دهد، پهن می کنند.» (صحیح مسلم)

حَدَّثَنَا أَبُو نُعْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ شَرِيكٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَاءَتِ الْأَعْرَابُ، نَاسٌ كَثِيرٌ

مِنْ هَاهُنَا وَهَاهُنَا، فَسَكَتَ النَّاسُ لَا يَتَكَلَّمُونَ غَيْرَهُمْ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَعَلَيْنَا حَرَجٌ فِي كَذَا وَكَذَا؟ فِي أَشْيَاءٍ مِنْ أُمُورِ النَّاسِ، لَا بَأْسَ بِهَا، فَقَالَ: يَا عِبَادَ اللَّهِ، وَضَعَ اللَّهُ الْحَرَجَ، إِلَّا امْرَأًا اقْتَرَضَ امْرَأًا ظُلْمًا فَذَاكَ الَّذِي حَرَجٌ وَهَلَكٌ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنْتَدَاوِي؟ قَالَ: نَعَمْ يَا عِبَادَ اللَّهِ تَدَاوَوْا، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَضَعْ دَاءً إِلَّا وَضَعَ لَهُ شِفَاءً، غَيْرَ دَاءٍ وَاحِدٍ، قَالُوا: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الْهَرَمُ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا خَيْرٌ مَا أُعْطِيَ الْإِنْسَانُ؟ قَالَ: خُلُقٌ حَسَنٌ. (سنن ابی داود، جزء ۴، صفحه ۱)

ترجمه: اسامه ابن شریک گفت: "من پیامبر (ص) بودم که چند عرب صحرا نشین آمدند. افراد زیادی در هر طرف بودند هیچکس بجز از آنها صحبت نمی کردند. آنها گفتند: پیامبر خدا! ما دشواری های زیادی را تجربه می کنیم و آن مسایل بودند که کدام صدمه به مردم نمی رسانند. ایشان فرمود: بنده گان خدا! خداوند تمام مشکلات را برطرف کرده است مگر در صورتیکه شخصی، به شخصی دیگری بی انصافانه تهمت ببندد. آن شخص است که در مشکلات و نابسامانی بسر می برد. آنها گفتند: پیامبر خدا! آیا ما می توانیم از آن اشیا برای تداوی مریضان استفاده کنیم؟ پیامبر فرمود: بلی بنده گان خدا، شما می توانید برای تداوی استفاده کنید. خداوند تعالی هیچ مرض و درد را خلق نکرده است مگر اینکه داروی برای آن ساخته باشد، به استثنای یک مرض. آنها پرسیدند، آن چیست ای پیامبر خدا؟ پیامبر در جواب فرمود: آن کهنسالی است. آنها پرسیدند چه چیز خوب است که برای یک انسان داده شود؟ ایشان فرمود: شخصیت خوب." (سنن ابی داود، جزء ۴، صفحه ۱)

قوانین ملی

قانون اساسی افغانستان

ماده ۴۳

تعلیم حق تمام اتباع افغانستان است که تا درجهء لیسانس در موسسات تعلیمی دولتی به صورت رایگان از طرف دولت تأمین میگردد. دولت مکلف است به منظور تعمیم متوازن معارف در تمام افغانستان، تأمین تعلیمات متوسطه اجباری، پروگرام موثر طرح و تطبیق نماید و زمینهء تدریس زبانهای مادری را در مناطق که به آنها تکلم می کنند فراهم کند.

ماده ۴۴

دولت مکلف است به منظور ایجاد توازن و انکشاف تعلیم برای زنان، بهبود تعلیم کوچیان و امحای بی سوادی در کشور، پروگرامهای موثر طرح و تطبیق نماید.

ماده ۵۲

دولت وسایل وقایه و علاج امراض و تسهیلات صحی رایگان را برای همه اتباع مطابق به احکام قانون تأمین می نماید. دولت تأسیس و توسعهء خدمات طبی و مراکز صحی خصوصی را مطابق به احکام قانون تشویق و حمایت می کند.

دولت به منظور تقویت تربیت بدنی سالم و انکشاف ورزشهای ملی و محلی تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده ۵۳

دولت به منظور تنظیم خدمات طبی و مساعدت مالی برای بازماندگان شهداء و مفقودین و برای باز توانی معلولین و معیوبین و سهم گیری فعال آنان در جامعه، مطابق به احکام قانون، تدابیر لازم اتخاذ می نماید. دولت حقوق متقاعدین را تضمین نموده، برای کهن سالان، زنان بی سرپرست، معیوبین و معلولین و ایتمام بی بضاعت مطابق به احکام قانون کمک لازم به عمل می آورد.

قانون جزای افغانستان**ماده ۳۶۹**

۱- شخصی که عمدتاً با انداختن مواد سمی، میکروبی یا سایر اشیاء مضر به صحت عامه در چاه، مخزن آب، ذخیره خانه عمومی یا سایر اشیائی که بمنظور استعمال عامه تهیه شده حیات یا اموال مردم را بخطر مواجه سازد به حبس دوام محکوم می گردد.

۲- اگر ارتکاب جرایم مندرج فقره فوق منجر به مرگ انسان گردد، مرتکب به اعدام محکوم می گردد.

ماده ۳۷۰

شخصی که چاه یا مخزن عمومی یا هر چیزی که از این قبیل باشد فاسد نماید، طوری که به اثر آن منفعت مطلوبه آن کمتر گردد، به حبس قصیر یا جزای نقدی که از دوازده هزار افغانی تجاوز نکند محکوم می گردد.

ماده ۳۷۱

۱- شخصی که آلات، نل یا آلات مخصوص مرافق آب، برق، گاز و غیره مرافق عمومی را عمدتاً بشکناند یا تلف نماید که به اثر آن مرافق عمومی

معطل گردد، به حبس متوسط و جزای نقدی که از بیست و پنج هزار افغانی تجاوز نکند یا به یکی از این دو جزا محکوم می گردد.

۲- شخصی که عمداً تاسیسات ثابت یا قابل انتقال صحتی را یا وسایل موجود در آن را خراب، تلف یا متضرر سازد یا یک چیزی از آن را از کار بیندازد یا غیر قابل استفاده گرداند به حبس متوسطی که از دو سال کمتر نباشد محکوم می گردد.

۳- شخصی که به خطا مرتکب یکی از جرایم مندرج فقره (۱) این ماده گردد به حبس قصیر و جزای نقدی که از پنج هزار افغانی تجاوز نکند، محکوم می گردد.

حق آموزش در قانون اساسی افغانستان و هم چنان میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تضمین شده است. ماده ۱۳ میثاق تصریح می کند که دولت مکلف است تا آموزش ابتدایی رایگان، فراگیر و اجباری را فراهم کند. هم چنان ماده ۴۳ قانون اساسی تحصیل و تعلیم رایگان تا بدرجه لیسانس را تضمین و برعلاوه آن از دولت می خواهد تا برنامه های جهانی را برای رسیدن به این اهداف تطبیق کند. اضافه بر آن قانون اساسی بر تبعیض مثبت برای دسترسی مساویانه زنان و کوچی ها بر تعلیم و تحصیل تصریح می کند.

مطابق ماده ۵۲ قانون اساسی افغانستان، حکومت افغانستان متعهد شده است تا خدمات صحتی رایگان را برای تمام شهروندان کشور فراهم کند. این موضوع با تصویب کنوانسیون حقوق کودک توسط حکومت افغانستان بیشتر تاکید شده است که براساس آن حکومت متعهد شده است تا اقدامات مقتضی را برای جلوگیری مرگ و میر مادران و کودکان روی دست گرفته و از ارائه خدمات صحتی قبل و بعد از ولادت

به مادران اطمینان دهد (ماده ۲۴ (۲)). این مسئولیت و مکلفیت های حقوق بشری در همه زمان (به شمول دوران جنگ) قابل تطبیق است.

مقررات بین المللی

اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸)

ماده ۲۶

هر کس حق آموزش دارد.

کنوانسیون حقوق کودک [در ماه مارچ ۱۹۹۴ دولت افغانستان

الحاقش را اعلان نموده است]

ماده ۲۴

دول عضو، حق کودک را برای برخورداری از بالاترین معیارهای صحتی و تسهیلات قابل حصول برای درمان بیماری و بازیابی سلامت به رسمیت می شناسند. کشورهای عضو برای تضمین این امر که هیچ کودکی از حق دسترسی به چنین خدمات صحتی محروم نماند، تلاش خواهند کرد.

ماده ۲۸

دول عضو، حق کودک را برای برخورداری از آموزش، برای دستیابی تدریجی به این حق، بر پایه ایجاد فرصتهای برابر، به رسمیت می شناسند.

کنوانسیون چهارم ژنو، در رابطه به حمایت از افراد ملکی در زمان جنگ

ماده ۱۸

شفاخانه های ملکی که برای پرستاری زخم داران و بیماران و معلولین و زنان تازه زا تشکیل می شوند در هیچ موردی نباید طرف حمله قرار گیرند،

بلکه در هر زمان باید توسط دول متخاصم محترم شمرده و حمایت شوند.

ماده ۱۹

حمایت شفاخانه‌ها نباید قطع شود مگر در صورتیکه از حمایت مزبور گذشته از مقاصد بشردوستانه برای ارتکاب اعمالی که جهت دشمن مضر باشد استفاده شود. معیناً این حمایت قطع نخواهد شد مگر پس از آنکه خطاری با ضرب الاجل در کلیه موارد منقضی شده باشد و به آن ترتیب اثر نداده باشند. اینکه در بیمارستان‌های مزبور زخمی‌ها و مریضان نظامی معالجه شوند و یا اسلحه دستی و مهماتی که از آنان گرفته شده و هنوز به اداره مربوطه تحویل نشده در آنجا یافت شود، در حکم اعمال مضر شمرده نخواهد شد.

ماده ۲۰

افراد به طور منظم و صرفاً در کارهای عملی و اداره شفاخانه‌های ملکی، از جمله پرسنل که مصروف تلاشی و حمل و نقل و مراقبت از افراد ملکی زخمی و مریض، موارد معلولین و زایمان مشغول اند، باید مورد احترام و محافظت قرار گیرد.

پروتکل الحاقی کنوانسیون‌های ژنو (۱۹۴۹) در رابطه به حمایت از قربانیان منازعات غیر بین‌المللی (پروتکل دوم)، ۱۹۷۷

ماده ۴

۳. برای کودکان باید مراقبت و کمک که آنها نیاز دارند فراهم آورده شده و به طور خاص:

(الف) آنها [کودکان] باید آموزش و پرورش، به شمول آموزش‌های مذهبی و اخلاقی را، در مطابقت با خواست والدین آنها، و در صورت نبود والدین، مطابق خواست کسانی که مسئولیت مراقبت از آنها را دارند، دریافت نمایند.

ماده ۹

۱- پرسنل مؤلف طبّی و مذهبی باید مورد احترام و محافظت قرار گرفته و تمام کمک‌های موجود برای اجرای وظایف آنها تضمین گردد. و آنها را نمی‌توان مجبور به اجرای وظایف خارج از ماموریت بشردوستانه آنها کرد.

۲- در انجام وظایف خویش پرسنل طبّی ممکن به هر کسی اولویت ندهد، به جز دلایل طبّی.

ماده ۱۱

۱- بخش‌های طبّی و حمل و نقل (ترانسپورت) باید در همه زمان مورد احترام قرار گرفته و حفاظت شوند و نباید هدف حمله قرار گیرند.

۲- حمایت و حفاظت از بخش‌های طبّی و ترانسپورت نباید قطع گردد، مگر اینکه آنها خارج از مسئولیت بشردوستانه شان، دست به اعمال خصمانه زنند. هرچند حفاظت و حمایت ممکن بعد از یک هشدار در یک زمان مناسب و بعد از محدودیت زمانی معقول و اینکه بعد از هشدار توجهی صورت نگرفته باشد، قطع می‌گردد.

اساسنامه محکمه جنایی بین‌المللی روم [افغانستان فبروری ۲۰۰۳ به آن ملحق شده است]

ماده ۸ جنایات جنگی

۸،۲ (ه) (۲) حملات عمدی به سوی ساختمانها، وسایل، واحدها و خودروهای طبّی، و کارکنانی که از آرمهای مشخص کنوانسیونهای ژنو مطابق با حقوق بین‌الملل استفاده می‌کنند؛

۸،۲ (ه) (۴) حملات عمدی به ساختمانهایی که به اهداف مذهبی،

آموزشی، هنری، علمی یا خیریه اختصاص داده شده اند، بناهای تاریخی، بیمارستانها و مکانهایی که افراد بیمار و مجروح در آن جمع آوری می‌شوند، مشروط بر آنکه این نقاط هدفهای نظامی نباشند؛

حقوق برابر دسترسی به مراقبت های صحی و دسترسی به آموزش و پرورش مناسب، در هر دو زمان صلح و جنگ، در مقررات حقوق بشر بین المللی صراحت داشته و جزء اصول حقوق بین المللی گردیده است.

حملات علیه مکاتب و شفاخانه ها در تضاد با اصول ایجاد شده حقوق بشر دوستانه بین المللی است و ممکن جرایم علیه بشریت و جنایات جنگی را تشکیل دهد. بر اساس حقوق بشر دوستانه بین المللی، مکاتب و شفاخانه ها هر دو از اماکن ملکی بوده، مورد محافظت است و بنابر این از دو اصل "تشخیص و تناسب" حقوق بشر دوستانه برخوردار است. کنوانسیون چهارم ژنو حملات به اماکن ملکی را ممنوع قرار داده بر اهمیت مکاتب و شفاخانه ها برای افراد ملکی، بخصوص کودکان، تاکید می کند. هدف قرار دادن عمدی مکاتب و شفاخانه ها، در شرایطی که ضرورت نظامی نباشد، به موجب اصل کلی حقوقی که بیان می کند که اماکن ملکی از اماکنی که حملات نظامی جایز است، تشخیص داده شود، منع شده است و باید از اماکن در مقابل اثرات عملیات نظامی مراقبت گردد. این یک نورم حقوق بین الملل بوده و در زمان جنگ قابل تطبیق است.

محافظت از مکاتب و شفاخانه ها صورت می گیرد جامع و جهانشمول است. مطابق عرف بین المللی و حقوق معاهدات بین المللی، طرف های درگیر جنگ باید مراقب حمله علیه مکاتب و شفاخانه ها بوده و هم چنان از شفاخانه ها و مکاتبی که در مناطق

ملکی قرار دارد در مقابل حملات محافظت نمایند. هدف قرار دادن و یا تخریب عمدی شفاخانه ها و مکاتب (یا اماکن ملکی دیگر) ممکن تخطی صریح از حقوق جنگ (حقوق مخاصمات مسلحانه) شمرده شود. محافظت کلی و جهانشمول از شفاخانه ها و مکاتب تنها در یک صورت مورد استفاده قرار گرفته است و آن هم "مگر اینکه شامل اهداف مشروع نظامی شود"؛ یعنی مثلاً به عنوان مقاصد نظامی استفاده شود.

۶. ممانعت از دسترسی به خدمات بشردوستانه

قرآن کریم:

«وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا» (الانسان ۸)

ترجمه: «و غذا می دهند به یتیم، اسیر، با وجودیکه مال خویش را دوست دارند.»

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (المائدة، آیه ۲)

ترجمه: و در نیکوکاری و پرهیزگاری با یکدیگر همکاری کنید و در گناه و تعدی دستیار هم نشوید و از خدا بترسید که خدا سخت کیفر است (المائدة، آیه ۲)

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ (الماعون، آیه ۷)

ترجمه: و از [دادن] زکات [و وسایل و مایحتاج خانه] خودداری می‌ورزند (الماعون، آیه ۷)

وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ (الفجر، آیه ۱۸)
 و بر خوراک [دادن] بینوا همدیگر را بر نمی‌انگیزید (الفجر، آیه ۱۸)

© globalvoicesonline

توضیح کوتاه: عمل دادن طعام به فقراء، نیازمندان، یتیمان و اسیران، بخصوص در زمانیکه یک شخص خودش نیاز مبرم به آن داشته و دوستش دارد، یک عمل بزرگ در اسلام پنداشته شده است. علاوه بر آن، چنانچه در بالا تذکر داده شد، عدم حمایت اطفال از آسیب های جنگ، به شمول ممانعت از خدمات اساسی و اولیه مانند غذا و مراقبت های صحی، در منافات با قرآن و سنت پیامبر دارد.

احادیث پیامبر (ص):

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ نَفَسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسِّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ (صحيح مسلم، جزء ۱۳ ص ۲۱۲)

ترجمه: از ابوهریر (رض) روایت است که پیامبر اکرم (ص) فرمود: هر کسی مشقت و مصیبت و غمی از مشقت ها و مصیبت ها و غم های دنیا را از مؤمنی برطرف کند، خداوند مشقت و مصیبت و غمی از مشقت ها و مصیبت ها و غم های قیامت را از او برطرف می کند. و هر کسی با تنگدستی تساهل کند، خداوند در دینا و آخرت با او تساهل می کند. و کسی که (عیب) مسلمانی را می پوشاند، خداوند در دنیا و آخرت (عیب و گناهان) او را می پوشاند. خداوند یار بنده است تا وقتی که بنده یار برادر خود باشد.

حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عُدْبَتُ امْرَأَةٍ فِي هِرَّةٍ حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارُ قَالَ فَقَالَ وَاللَّهِ أَعْلَمُ لَأَنْتِ أَطْعَمْتَهَا وَلَا سَقَيْتَهَا حِينَ حَبَسْتَهَا وَلَا أَنْتِ أَرْسَلْتَهَا فَأَكَلَتْ مِنَ خَشَاشِ الْأَرْضِ (صحيح بخاری، جزء ۸ ص ۱۸۴)

ترجمه: از حضرت عبدالله بن عمر (رض) روایت است که پیامبر اکرم (ص) فرمود: زنی (پس از مردن) عذاب داده شد، زیرا گربه ای را زندانی کرده و نه خود به او غذا داد و نه گذاشت که خود گربه بیرون بیاید و از جانداران و حشرات زمین شکار کند و تغذیه شود و به همین علت مرد و خداوند آن را به خاطر این عمل بدش، تعذیب و وارد آتش کرد.

قانون اسلام اصل تشخیص میان اماکن ملکی و نظامی را تایید کرده، هم چنان بر منافع علیای طفل تاکید میکند. این به صراحت درک شده است که اطفال طرف درگیر منازعات مسلحانه نبوده و بصورت مستقیم در منازعات دخیل نیستند. پس از اطفال بهر صورتش باید محافظت شود؛ ممانعت از دسترسی به کمک های بشردوستانه، اصل تشخیص و منافع علیای کودک را تخطی نموده و هم چنان ضرورت است که کودکان از اثرات جنگی محافظت شود.

مطابق قانون اسلام، سرقت و تصاحب کمک های بشردوستانه که به منظور کمک به فقرا و آسیب پذیران در نظر گرفته شده است، مانند جرم قطاع الطریقی بوده و جزای سنگین را در بر خواهد داشت. حق حیات در اسلام بسیار مهم است، بناء کمک های بشردوستانه، به شمول حالات اضطراب و مراقبت های صحی برای حفاظت زندگی، غذا، آب و حفظ الصحه، جزئی از حق زندگی است. بنا بر این ممانعت از دسترسی به کمک های بشر دوستانه نظر به تاثیراتی که بر زندگی افراد آسیب پذیری که از میدان جنگ گرفته می شود، بخصوص اطفال، می تواند یک تخطی صریح از قانون شریعت پنداشته شود.

قوانین ملی

قانون جزای افغانستان

ماده ۴۴۷

(۱) شخصی که به قصد گرفتن مال از طریق مغالبه در راه عام و یا در هر جای محجور دیگر با سلاح یا آله که مشابه سلاح باشد موضع گرفته و مرتکب یکی از افعال آتی گردد راهزن شمرده می شود:

۱- تخویف عابرین .

۲- گرفتن مال غیر با تهدید یا اکراه.

۳- قتل انسان.

۴- قتل انسان و گرفتن مال غیر.

(۲) اگر در جرم راهزنی شرایط اقامه حد تکمیل نگردد و یا به نحوی از انحاء جزای محکوم بهای حد ساقط شود مرتکب مطابق به احکام مندرج این فصل تعزیراً مجازات می گردد.

مقررات بين الملل

کنوانسیون حقوق کودک [دولت افغانستان بتاريخ ۲۸ مارچ ۱۹۹۴ ملحق شده است]

ماده ۶

- ۱- دول عضو حق ذاتی حیات را برای تمام کودکان به رسمیت می شناسند.
- ۲- دول عضو حتی الامکان بقاء و رشد کودک را تضمین کند.

ماده ۲۴

دول طرف کنوانسیون، حق کودک را برای برخورداری از بالاترین معیارهای صحتی و تسهیلات قابل حقوق برای درمان مریضی و بازیابی صحت به رسمیت می شناسند.

کشورهای طرف کنوانسیون، برای تضمین این امر که هیچ کودکی از حق دسترسی به چنین خدمات صحتی محروم نماند، تلاش خواهند کرد.

ماده ۲۷

دول طرف کنوانسیون، حق تمامی کودکان را به برخورداری از سطح مناسب زندگی برای رشد جسمی، ذهنی، معنوی، اخلاقی و اجتماعی به رسمیت می شناسند.

پروتکل الحاقی کنوانسیونهای ژنو (۱۹۴۹) در رابطه به حمایت از قربانیان منازعات مسلحانه غیر بین المللی (پروتکل دوم)،
۱۹۷۷

ماده ۱۴

گرسنگی دادن افراد ملکی به عنوان یک روش جنگی ممنوع است. بناء حمله، تخریب، جابجایی یا تسلیم شدن بی مورد، به هدف گرسنه نگه داشتن افراد ملکی، مخالفت قطعی به زندگی افراد ملکی است، مانند تخریب مواد غذایی، تخریب مناطق زراعتی که برای تولید مواد غذایی است، حاصلات، مواشی، آب رسانی آب آشامیدنی و کارهای آب یاری.

ماده ۱۸

(۲) اگر افراد ملکی از وضعیت بد به دلیل عدم فراهم بودن مواد اولیه زندگی، مانند نبود مواد غذایی و دوا، رنج می برند، عملیات کمک رسانی به آنها که فقط ماهیت بشردوستانه و بی طرفانه داشته و با بی طرفی انجام می شود، مشروط به رضایت دول معظم متعاقد، انجام شود.

اساسنامه محکمه بین المللی جنایی روم [افغانستان فبروری ۲۰۰۳ به آن توافق نموده است]

ماده ۸، جرایم جنگی

۸،۲. برای مقاصد به کار رفته در این اساسنامه، «جنایات جنگی» به معنی موارد ذیل خواهد بود:

۸،۲ (ه) (۲) حملات عمدی به سوی ساختمانها، وسایل، واحدها و خودروهای پزشکی، و کارکنانی که از آرمهای مشخص کنوانسیونهای ژنو مطابق با حقوق بین الملل استفاده می کنند؛

۸،۲ (ه) (۳) حملات عمدی به سوی کارکنان، تأسیسات، ابزار، واحدها یا خودروهای مربوط به کمک رسانیهای بشردوستانه یا هییت های پاسدار

صلح مطابق با منشور سازمان ملل متحد، مادامی که آنها از محافظت‌های متعلق به افراد یا اهداف غیرنظامی مطابق حقوق بین‌الملل در منازعات مسلحانه برخوردار باشند؛

مطابق کنوانسیون چهارم ژنو و پروتکل الحاقی آن، ممانعت از دسترسی کودکان به خدمات بشردوستانه و حملات علیه کارمندان خدمات بشردوستانه که کودکان را کمک می‌کنند، ممنوع است. این یک اصل قواعد عرفی بین‌المللی است که طرف‌های درگیر منازعات با توجه به کنترلی که دارند، باید کمک‌ها را به افراد نیازمند ملکی اجازه داده و زمینه آن را فراهم نمایند. فراهم آوری همچون کمک‌ها باید بیطرفانه و بدون کدام تبعیض قومی و سنی صورت گیرد.

ممانعت از دسترسی کودکان به خدمات بشردوستانه ممکن چندین حق اساسی بشری را نقض کند. آزادی گشت و گذار تمام انسان‌ها، به شمول پرسنل کمک‌رسانی، در چندین سند بین‌المللی و منطقوی حقوق بشر تصریح گردیده است. علاوه بر آن، ممانعت اطفال نیازمند از دسترسی به خدمات بشردوستانه، ممکن حق بقاء، به شمول حق رهایی از گرسنگی که یک حق بنیادی است، را نقض کند. در عملیات کمک‌رسانی، کودکان مستوجب توجه ویژه اند و باید مراقبت و کمکی که نیاز دارند برای آنها فراهم گردد.

حمایت از پرسنل کمک‌رسانی بشردوستانه، به شمول افرادی که در عملیات مانند ماین پاک‌ی و وسایل آنها، یکی از قدیمی‌ترین خواسته‌های حقوق جنگ است. بر اساس کنوانسیون‌های ژنو و پروتکل‌های الحاقی آن، کارمندان کمک‌های بشری، وسایل آنها، ساختمان یا اشیای دیگری که آنها استفاده می‌کنند، از محافظت ویژه

برخورد دارند. طرف های درگیر جنگ، به استثنای ضرورت نظامی حیاتی، باید از آزادی گشت و گذار کارمندان کمک های بشری مجاز، اطمینان دهند. بصورت خاص از حمل و نقل دوا و امکانات محافظت بیشتر صورت گرفته است. این محافظت ها به عنوان قواعد عرفی بین المللی به رسمیت شناخته شده است.

اصول پاریس در رابطه به پیوستن کودکان به نیروها و گروه های مسلح (۲۰۰۷)

ماده ۲.۱

یک کودک که به نیروها و یا گروه های مسلح پیوسته است عبارت از هر فرد زیر سن ۱۸ در هر ظرفیتی که باشد به شمول کودکان، پسر یا دختر که بحیث سرباز، آشپز، باربر، پیام رسان، جاسوس یا به مقاصد جنسی، توسط نیروها و یا گروه های مسلح استخدام و یا استفاده شود. این منحصر به کودکانیکه مستقیماً به جنگ برده می شوند یا شرکت می کنند نیست.